
TRGOVINSKI ASPEKTI SPORAZUMA O STABILIZACIJI I PRIDRUŽIVANJU

Sarajevo, juni 2010. godine

Odsjek za trgovinske odnose sa Evropskim
integracijama

BOSNA I HERCEGOVINA
MINISTARSTVO VANJSKE TRGOVINE
I EKONOMSKIH ODNOSA

SADRŽAJ:

1. UOPĆE O SPORAZUMU O STABILIZACIJI I PRIDRUŽIVANJU (SSP).....	3
2. TRGOVINSKI DIJELOVI SPORAZUMA O STABILIZACIJI I PRIDRUŽIVANJU	5
3. PREDNOSTI I NEDOSTACI ZAKLJUČIVANJA SSP ZA BIH, UČINCI LIBERALIZACIJE.....	7
4. VANJSKOTRGOVINSKA RAZMJENA BIH SA SVIJETOM (2000-2009).....	10
5. VANJSKOTRGOVINSKA RAZMJENA BIH SA EU	11
5.1 UKUPNA VANJSKOTRGOVINSKA RAZMJENA BIH SA EU ZA PERIOD 2000 - 2009.....	11
5.2 UKUPNA VANJSKOTRGOVINSKA RAZMJENA BIH SA ZEMLJAMA ČLANICAMA EU, PO ZEMLJAMA ZA PERIOD 2005 - 2009..	14
6. ANALIZA UČINAKA TRGOVINSKIH ODREDBI SSP-A ZA 2008. I 2009.	14
6.1 POJEDINAČNO UČEŠĆE EU ZEMALJA U UKUPNOM BIH IZVOZU/UVOZU ZA 2008 - 2009	16
6.2 STRUKTURA BIH IZVOZA I UVOZA U/IZ EU, 2008. – 2009. GODINA	16
7. VANJSKOTRGOVINSKA RAZMJENA BIH SA EU PO GRUPAMA PROIZVODA ZA PERIOD 2007 - 2009. GOD, PO 6 MJESECI	19
8. KVOTE ZA IZVOZ U EU ZA 2008 – 2009. GODINU	21
9. RAZMJENA TEKSTILNIH PROIZVODA.....	21
UMJESTO ZAKLJUČKA	22
DODATAK SA TABELAMA.....	23

1. UOPĆE O SPORAZUMU O STABILIZACIJI I PRIDRUŽIVANJU (SSP)

Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) predstavlja novu generaciju sporazuma o pridruženom članstvu za države obuhvaćene Procesom stabilizacije i pridruživanja (Albanija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Hrvatska, Makedonija i Srbija).

Države koje su postale članicama Evropske unije 1. maja 2004. godine¹ i države kandidatkinje za članstvo u Uniji zaključile su s Evropskom unijom sporazume o pridruživanju (tzv. Evropske sporazume). Glavne razlike između Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i Evropskih sporazuma, načelno gledajući, su u sadržaju evolutivne klauzule, te u odredbama o regionalnoj saradnji.

Bosna i Hercegovina je 16. juna 2008. godine sa Evropskim zajednicama i njihovim državama članicama potpisala Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju² i Privremeni Sporazum o trgovini i trgovinskim pitanjima koji je stupio na snagu 01.07.2008. godine. Zaključivanjem ovoga Sporazuma, Bosni i Hercegovini se prema evolutivnoj klauzuli potvrđuje status potencijalnog kandidata za članstvo u Evropskoj uniji³. To je samo po sebi viši stupanj odnosa nego što su ga u svojim sporazumima o pridruživanju uspostavile nove države članice i druge države kandidatkinje za članstvo u Uniji.

Naime, Evropski sporazumi nisu određivali status zemalja u pogledu mogućnosti i procedure ulaska u proces proširenja EU, već se status kandidata za članstvo stjecao naknadno tokom uspješne provedbe obaveza iz pridruženog članstva. U svom političkom dijelu SSP znatno više nego Evropski sporazumi naglašava potrebu regionalne saradnje radi stabiliziranja područja jugoistočne Europe. Jasno se određuje da se spremnost na regionalnu saradnju ogleda u sklapanju mreže bilateralnih konvencija među zemljama obuhvaćenim Procesom stabilizacije i pridruživanja, te između njih i država kandidatkinja, bez insistiranja na stvaranju bilo kakvih novih multilateralnih državnih ili drugih struktura.

Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju je preferencijalni sporazum, koji treba pridonijeti ekonomskoj i političkoj stabilizaciji Bosne i Hercegovine, te uspostavi bliskih i dugoročnih veza između ugovornih strana i zaključen je na neodređeno vrijeme.

---

¹ Predzadnji krug proširenja u kojem je deset država postalo članicama EU

² BiH je ratificirala SSP dok se okončanje postupka ratifikacije u 27 zemalja članica EU očekuje do kraja godine nakon čega bi i stupio na snagu.

Područja saradnje predviđena Sporazumom u nadležnosti su Evropske unije i/ili država članica, pa se tako radi o sporazumu mješovitog karaktera koji na odgovarajući način uređuje odnose Bosne i Hercegovine s Evropskom unijom u sva tri stuba Evropske Unije (Evropska zajednica i njezini ekonomski aspekti jedinstvenog tržišta, zajednička vanjska i sigurnosna politika, pravosuđe i unutarnji poslovi).

Usaglašene odredbe Sporazuma, uz preambulu i opća načela, sadrže i dogovore o saradnji i međusobnim obavezama u sljedećim područjima, a koja se odnose na **sektor ekonomije**:

- Slobodno kretanje roba i usluga uz asimetrično i postepeno ukidanje carina;
- Postepena liberalizacija tržišta rada, uz istovremeno reguliranje radnih odnosa i socijalnog osiguranja;
- Pravo na osnivanje kompanija u EU pod uslovima koji su jednaki onima za nacionalne kompanije EU;
- Postepena liberalizacija usluga i kretanja kapitala;
- Stimulacija konkurentnosti;
- Opsežna saradnja u području statistike, osiguranja, razvoja malih i srednjih preduzeća, bankarstva, carina, poreza, transporta, energije, zaštite okoliša i turizma;
- Instrumenti finansijske pomoći.

Odredbe Privremenog sporazuma su sastavnim dijelom SSP-a, ali je isti potpisan i posebno radi njegove primjene bez čekanja na okončanje dugog procesa ratifikacije u svim članicama EU. Sastavni dijelovi Privremenog sporazuma ali i SSP-a su odgovarajući Aneksi i Protokoli, i to kako slijedi:

Aneksi:

1. Aneks I. (član 6.) - Carinski ustupci Bosne i Hercegovine za industrijske proizvode Zajednice;
2. Aneks II. (član 12. stav (2)) - Definicija proizvoda od junetine („baby beef“);
3. Aneks III. (član 12.) - Carinski ustupci Bosne i Hercegovine za primarne poljoprivredne proizvode porijeklom iz Zajednice;
4. Aneks IV. (član 13.) - Carine koje se primjenjuju na robe porijeklom iz Bosne i Hercegovine pri uvozu u Zajednicu;

---

³ Solunska agenda iz 2003

5. Aneks V. (član 13.) - Carine koje se primjenjuju na robu porijeklom iz Zajednice pri uvozu u Bosnu i Hercegovinu;
6. Aneks VI. (član 38.) - Pravo intelektualnog, industrijskog i trgovinskog vlasništva.

Protokoli:

1. Protokol 1 (član 10.) o trgovini prerađenim poljoprivrednim proizvodima između Zajednice i Bosne i Hercegovine;
2. Protokol 2 (član 27.) o definiciji pojma "proizvodi s porijeklom" i načinima administrativne saradnje za primjenu odredbi ovog sporazuma između Zajednice i Bosne i Hercegovine;
3. Protokol 3 (član 36.) o državnoj pomoći u industriji čelika;
4. Protokol 4 (član 39.) o uzajamnoj administrativnoj pomoći u carinskim pitanjima;
5. Protokol 5 (član 49.) - Rješavanje sporova;
6. Protokol 6 (član 12.) o uzajamnim preferencijalnim ustupcima za određena vina, uzajamnom priznavanju, zaštiti i kontroli naziva vina, alkoholnih pića i aromatiziranih vina.

2. TRGOVINSKI DIJELOVI SPORAZUMA O STABILIZACIJI I PRIDRUŽIVANJU

Usaglašavanje trgovinskog dijela Sporazuma odnosilo se na prijelazne periode liberalizacije industrijskih i poljoprivrednih roba iz Evropske unije, budući da je Evropska unija već u novembru 2000. godine, uz određene manje iznimke, jednostrano liberalizirala svoje tržište za proizvode porijeklom iz Bosne i Hercegovine.

Sporazumom je dogovoreno postupno otvaranje BIH tržišta, a carinske koncesije su pregovarane i ugovorene prema grupama proizvoda, i to:

- industrijski proizvodi
- bazni poljoprivredni proizvodi
- prerađeni poljoprivredni proizvodi
- ribe i proizvodi od riba
- vina

Specifičnost industrijskih u odnosu na proizvode drugih grupa je ta da se svi industrijski proizvodi liberaliziraju u prelaznom periodu od pet godina tj. do 01.01.2013. godine. Shodno

tome, pregovori za ovu grupu proizvoda su vođeni samo u kontekstu dinamike i dužine perioda liberalizacije za različite podgrupe. Kod drugih grupa proizvoda je ugovorena dinamika i dužina prijelaznih perioda za najveći broj proizvoda, dok je za ograničeni broj ugovorena carinska kvota ili zadržana puna carinska stopa.

Generalno se može reći da je za repromaterijale i opremu ugovorena trenutna ili brza liberalizacija, dok je za finalne proizvode, koji se proizvode u BiH, ugovoren najduži prijelazni period ili zadržana puna carinska zaštita.

Među proizvodima koji i dalje ostaju na punoj carinskoj zaštiti nalaze se određeni proizvodi mliječne industrije, prerađevine mlinsko-pekarske industrije, cigarete, rakije, pastrmka, šaran, žive životinje, meso i prerađevine, cvijeće, povrće i voće (i prerađevine od voća i povrća).

Radi boljeg razumijevanja ciljeva ugovaranja dinamike liberalizacije, korisno je ukratko navesti sljedeće informacije:

- Carinska tarifa BiH za 2007. godinu, na čijem osnovu su pripremljeni aneksi i protokoli Sporazuma, brojala je 10472 tarifne linije ili proizvoda.
- Od ovog broja, za 3095 (29,56%) linija je Carinskom tarifom već bila propisana nulta carinska stopa za uvoz u BiH (neovisno od zemlje porijekla), što znači da se o njima nisu ni vodili pregovori; 3044 (29,1%) proizvoda su bili na 5% carinskoj stopi, 2782 (26,57%) na carinskoj stopi 10%, 799 (7,63%) na carinskoj stopi 15% i 752 proizvoda sa složenom carinskom stopom.
- 2413 (23% od ukupnog broja linija) je liberalizirano od dana početka primjene Privremenog sporazuma tj. od 01.07.2008. godine, od čega se 1723 odnosilo na industrijske proizvode.
- 2516 (24% od ukupnog broja linija) je liberalizirano druge godine od početka primjene tj. od 01.01.2009. godine, od čega 2345 industrijskih proizvoda.
- 1397 (13,34% od ukupnog broja linija) se liberalizira četvrte godine od početka primjene, odnosno od 01.01.2011. godine, od čega 1118 industrijskih proizvoda.
- 697 (6,66% od ukupnog broja linija) se liberalizira šeste godine od početka primjene, što znači od 01.01.2013. godine, od čega 406 industrijska proizvoda.
- 73 (0,7% od ukupnog broja linija) je na režimu carinskih kvota⁴.
- Samo 275 (2,63% od ukupnog broja linija) ostaje na punoj carinskoj zaštiti.

---

⁴ Nulta carinska stopa za uvoz unutar dogovorenih količina. Uvoz preko kvote podliježe plaćanju carine utvrđene Carinskom tarifom BiH.

Sporazumom je predviđena i mogućnost primjene zaštitnih mjera u slučaju znatnijeg povećanja uvoza koji može ugroziti stabilnost domaćeg tržišta, a prema pravilima Svjetske trgovinske organizacije (WTO).

Sve carinske koncesije Bosne i Hercegovine za proizvode porijeklom iz zemalja Evropske unije su navedene u gore navedenim aneksima i protokolima Sporazuma, a ugrađene su i u Carinsku tarifu BiH koja se objavljuje svake godine. **Bitno je napomenuti da, kao i u slučaju drugih preferencijalnih sporazuma, preferencijalnu carinsku stopu pri uvozu u BiH mogu koristiti samo proizvodi koji ispunjavaju uvjete porijekla.** Svi proizvodi koje ne prati odgovarajući dokument koji dokazuje porijeklo podliježu plaćanju carinskih dažbina u skladu sa Carinskom tarifom BiH.

3. PREDNOSTI I NEDOSTACI ZAKLJUČIVANJA SSP ZA BIH, UČINCI LIBERALIZACIJE

Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) otvoren je proces pridruživanja Bosne i Hercegovine Evropskoj uniji do punopravnog članstva, što znači da će on dugoročno profilirati ne samo ekonomske već i ukupne društvene odnose u Bosni i Hercegovini. U trgovinskom pak smislu, SSP predstavlja veliki iskorak u pravcu liberalizacije vanjske trgovine, jer njegov bitan dio predstavlja uspostavljanje zone slobodne trgovine između dviju strana. Ovo je posebno važno imajući u vidu činjenicu da je EU tradicionalno najznačajniji trgovinski partner Bosne i Hercegovine s udjelom u ukupnoj robnoj razmjeni od preko 50%, a u izvozu i više.

Teoretska i praktička iskustva upućuju da uspostavljanje zone slobodne trgovine pored pozitivnih učinaka uvijek dovodi i do negativnih posljedica, pogotovo na kratki rok. S obzirom na visok udjel roba porijeklom iz Evropske unije u vanjskotrговинskoj razmjeni Bosne i Hercegovine, takvi učinci će biti još i više naglašeni.

U teoriji se kao neke od **koristi liberalizacije vanjske trgovine na dugi rok** navode:

1. jačanje izvozne konkurentnosti povećanim tržišnim pristupom;
2. pojačana konkurencija na domaćem tržištu;
3. restrukturiranje proizvodnje prema komparativnim prednostima;
4. pojeftinjenje inputa proizvodnom sektoru;
5. mogućnost dodatnog investicijskog rasta;
6. ubrzan transfer tehnologija i znanja;
7. pad cijena roba i usluga;

8. porast obima razmjene;
9. porast nacionalne potrošnje i razvoj ekonomije;
10. porast blagostanja.

Teoretski, povećavanje konkurencije na tržištu roba i usluga trebali bi, u konačnici i u dužem vremenskom periodu, dovesti do pada općeg nivoa domaćih cijena i povećanja ponude, od čega bi opet najviše koristi trebali imati potrošači. Ovakvi efekti još uvijek nisu (ili bar ne u značajnijem obimu) zabilježeni u Bosni i Hercegovini. Obzirom da su to dugoročni efekti a da se Privremeni sporazum primjenjuje nepune dvije godine, to izostanak značajnijeg pada cijena kao efekta povećanja konkurencije nije neočekivan.

Prema podacima Agencije za statistiku BiH, zabilježena su povremena **povećanja cijena**, a posebno početkom 2010. godine. S obzirom na ekonomsku i finansijsku krizu čije će se posljedice dugo osjećati i sanirati ne samo u Bosni i Hercegovini već mnogim zemljama svijeta, razloge povećanju cijena treba tražiti u brojnim drugim faktorima te njihovom međusobno prepletenom uticaju na ekonomiju jedne zemlje.

U Tabeli 1. navedeni su mjesečni indeksi potrošačkih cijena, za period 2008-2010 godine pri čemu je 2005. godina uzeta kao bazna.

Tabela 1 - Mjesečni indeksi potrošačkih cijena (O 2005 = 100)

God.	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
2008.	113,4	113,8	114,9	114,4	115,4	116,5	116,5	116,6	116,7	117,5	116,8	116,1
2009.	116,0	115,9	115,7	114,4	114,2	114,3	115,1	114,9	115,0	115,8	116,0	116,1
2010.	117,7	117,8	118,0	117,1								

Izvor: Agencija za statistiku BiH, Tematski bilten 2010

Također, prema teoriji, liberalizacija će na duži rok dovesti do porasta u nacionalnoj potrošnji do nivoa koji će biti iznad nacionalne proizvodnje, a što će, na kraju otvoriti mogućnosti dodatnog porasta investicija i razvoja ekonomije. Ove učinke možemo razmatrati tek u budućnosti, a nadamo se da ni Bosna i Hercegovina u tom smislu neće biti izuzetak.

Neki od nedostataka liberalizacije (iako sama liberalizacija ne može biti i jedinim uzrokom već je to sinergija djelovanja više faktora), uglavnom na kratak rok, za koje se može potvrditi da su se desili i u Bosni i Hercegovini ili su vrlo realni su:

1. Povećana konkurencija na bh. tržištu je otežala uvjete poslovanja domaćih preduzeća;

2. Mogućnost smanjenja ili stvarno smanjenje plaća u manje konkurentnim domaćim sektorima;
3. Mogućnost povećanja ili stvarno povećanje stope nezaposlenosti zbog likvidacije nekonkurentnih domaćih preduzeća, posebno velikih javnih preduzeća;
4. Rast društvenih troškova zbog mogućeg nastanka viška radne snage;
5. Gubitak dijela prihoda od naplate carinskih dažbina;
6. Mogući ili stvarni negativni učinci na platni bilans zbog povećanja uvoza konkurentnih proizvoda iz zemalja članica EU;
7. Povećanje troškova prilagođavanja u vezi sa institucionalnim i pravnim reformama;
8. Povećanje troškova usklađivanja sa standardima zaštite okoliša, itd.

Zemlje u razvoju čiji se ekonomski rast oslanja na strane direktne investicije, kao što je i Bosna i Hercegovina, i koje imaju uvozno zavisnu ekonomiju suočavaju se i sa: otežanim pristupom inostranim izvorima finansiranja, nižim prilivom stranih direktnih investicija i manjom inostranom tražnjom, otežanim uslovima za dobijanje potrošačkih i investicionih kredita, a sve to zajedno, ukoliko se nastavi ovakav već zabilježen trend (za posljednje 2 godine) uslovit će sporiji privredni rast u narednom periodu.

Globalna finansijska kriza i usporavanje ekonomije kod glavnih trgovinskih partnera BiH, već je evidentna i vidljivo utječe na ekonomiju BiH. Loši rezultati susjednih ekonomija kao i glavnih trgovinskih partnera iz EU za BiH znače manju potražnju i teži plasman domaćih proizvoda na njihova tržišta (u ovom slučaju EU tržišta).

Općenito, smanjenje carinske zaštite povećava konkurenciju na domaćem tržištu, što najviše pogađa sektor poljoprivrede i onaj dio sektora industrije koji zbog strukturnih problema teže izdržava izloženost inozemnoj konkurenciji, kao što je u slučaju BiH crna metalurgija, drvna industrija, industrija umjetnih gnojiva, naftnih derivata, proizvodnje namještaja..

Ipak, i dugoročne i kratkoročne učinke treba procjenjivati i u širem kontekstu liberalizacije vanjske trgovine, kojoj je Bosna i Hercegovina, poput drugih zemalja u tranziciji, pristupila odmah po osamostaljenju. Razloge za prihvatanje liberalizacije trgovine kao koncepta za Bosnu i Hercegovinu svakako treba tražiti u više faktora, počevši od nedostatka sredstava za obnovu u ratu razrušenih privredna postrojenja i privrede do ostvarenja ciljeva i prednosti evropskih integracija i ciljeva razvoja i rasta ekonomije. Ne smije se zanemariti niti teška socijalna situacija zemlje od završetka rata pa do danas u kojoj je bilo neophodno osigurati snabdjevenost tržišta prema potrebama ali po što nižim cijenama.

Proces liberalizacije trgovine u BiH započeo je usvajanjem paketa trgovinskih zakona 1998. godine: Zakona o vanjskotrgovinskoj politici BiH, Zakona o carinskoj politici i carinskoj tarifi BiH, Zakona o direktnim stranim ulaganjima BiH i Zakona o Centralnoj banci BiH. Ovim zakonima dati su veoma liberalni tretmani robama koje se uvoze u BiH, a carinska zaštita svedena na veoma nizak nivo. Dodatno, proces liberalizacije u BiH odvijao se istovremeno na globalnom planu – pregovorima za pristupanje u WTO i na regionalnom planu – zaključivanjem ugovora o slobodnoj trgovini s zemljama Jugoistočne Evrope, Moldovom i Turskom, te CEFTA 2006 Sporazuma i Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju s Europskom unijom, tako da se učinci svih ovih procesa zbrajaju.

4. VANJSKOTRGOVINSKA RAZMJENA BIH SA SVIJETOM (2000-2009)

Prema geografskoj strukturi, ključna tržišta BiH su zemlje Evropske unije, Potpisnice CEFTA 2006 Sporazuma⁵ (prethodno zemlje potpisnice Ugovora o slobodnoj trgovini), zemlje sa kojima BiH ima potpisan ugovor o slobodnoj trgovini (Turska) i ostale zemlje (uključujući tu i zemlje koje su BiH odobrile GSP – preferencijalni status za neke robe BiH porijekla).

Jedna od najuočljivijih karakteristika ukupne vanjskotrgovinske razmjene BiH, u protekloj deceniji (Tabela 2), je stalni porast deficita sa izuzetkom 2006. godine (gdje je zabilježen najveći porast vrijednosti izvoza, a najmanji porast vrijednosti uvoza), te 2009. godine, kada su zabilježena smanjenja deficita i kada su se, pored finansijske krize, desile i značajne promjene kako na strani uvoza, tako i na strani izvoza BiH. Međutim, sam podatak o trgovinskom deficitu bez uvažavanja brojnih drugih faktora koji su u značajnoj mjeri uticali na takva kretanja, može analitičare i kreatore različitih politika dovesti do potpuno pogrešnih zaključaka.

Globalni podaci o **ukupnoj** vanjskotrgovinskoj razmjeni Bosne i Hercegovine, za posljednje dvije godine protekle decenije, posebno su karakteristični, obzirom da je 2008. godine došlo do značajnog, kako porasta izvoza, tako i porasta uvoza. Međutim, u 2009. godini zabilježen je veći pad i izvoza i uvoza, a razlozi se nalaze, kako u globalnoj ekonomskoj krizi, tako i u nespremnosti BiH na prestrukturiranje cjelokupne privrede i uključivanje u međunarodne trgovinske tokove. Ipak, prema nekim pokazateljima manja preduzeća u pojedinim proizvodnim sektorima pokazala su neočekivanu fleksibilnost i spremnost za brzo prilagođavanje drastičnim promjenama na tržištu, te iskorištavanje određenih aspekata krize kao sopstvenih prednosti. U nastavku je prikazana robna razmjena BiH od 2000. godine

---

⁵ Albanija, Hrvatska, Crna Gora, Makedonija, Moldova, Srbija i UNMIK/Kosovo

Tabela 2 – Ukupna robna razmjena BiH 2000.- 2009. godine (mil. KM)

God.	Izvoz		Uvoz		Ukupno		Bilans	Pokr. (%)
	Vrijednost	Indeks	Vrijednost	Indeks	Vrijednost	Indeks		
2000. ⁶	2.264,4	–	6.582,6	–	8.847,0	-	-4.318,2	34,4
2001.	2.341,6	103,4	6.630,2	100,7	8.971,8	101,4	-4.288,7	35,3
2002.	2.089,7	89,2	7.894,9	119,1	9.984,5	111,3	-5.805,2	26,5
2003.	2.428,2	116,2	8.365,2	106,0	10.793,4	108,1	-5.936,9	29,0
2004.	3.012,8	124,1	9.423,0	112,7	12.435,7	115,2	-6.410,2	32,0
2005.	3.783,2	125,6	11.180,8	118,7	14.964,0	120,3	-7.397,6	33,8
2006.	5.164,3	136,5	11.388,8	101,9	16.553,1	110,6	-6.224,5	45,4
2007.	5.936,9	115,0	13.898,7	122,0	19.835,6	119,8	-7.961,8	42,7
2008.	6.711,7	113,1	16.286,1	117,2	22.997,8	115,9	-9.574,4	41,2
2009.	5.530,4	82,4	12.348,5	75,8	17.878,9	77,7	-6.818,1	44,8

Izvor: Agencija za statistiku BiH

5. VANJSKOTRGOVINSKA RAZMJENA BIH SA EU

5.1 Ukupna vaniskotrovinjska razmjena BiH sa EU za period 2000 - 2009

Kada je u pitanju **izvoz roba BiH** porijekla u EU, posebno treba voditi računa o tome da je u septembru 2000. godine, u skladu sa Uredbom Vijeća EK 2007/2000, EU odobrila BiH autonomne trgovinske mjere (također i Albaniji, Hrvatskoj, BJR Makedoniji i Srbiji uključujući Kosovo), omogućavajući na taj način da skoro kompletan izvoz ovih zemalja može biti plasiran na tržište Evropske uniju bez carina i količinskih ograničenja, uz izuzetak vina, određenih proizvoda od riba, šećera i mlade junetine, koji su bili na sistemu kvota (također i po odredbama SSP). Naravno, ne smije se gubiti iz vida da je plasman roba uz preferencijalni status uvjetovan postojanjem dokaza o porijeklu ali i ispunjavanjem propisanih uvjeta kvaliteta i sigurnosti proizvoda, posebno kada se radi o poljoprivrednim proizvodima.

Dodatno, Bosna i Hercegovina je 2001. godine potpisala sa EU bilateralni sporazum o trgovini tekstilnim proizvodima koji je ukinuo sva ograničenja na izvoz tekstilnih proizvoda BiH porijekla. Kao i druge zemlje u regionu, BiH nije u velikoj mjeri koristila odobrene povlastice zbog činjenice da proizvodi porijeklom iz BiH nisu ispunjavali zahtjeve kvaliteta i sigurnosti za uvoz na jedinstveno tržište EU.

Evropska komisija je 18.02.2010. godine usvojila prijedlog o produžavanju posebnih autonomnih trgovinskih preferencijala (ATM) za Bosnu i Hercegovinu (također i za ostale zemlje) Zapadnog Balkana do 2015. godine. Tako su zemlje Zapadnog Balkana dobile

⁶ 2000. godina je bazna (2000 = 100) za obračun lančanih indeksa u tabeli

moćnost da nastave koristiti preferencijalni trgovinski režim tamo gdje je on povoljniji od tretmana predviđenog u Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju ili Privremenom sporazumu.

S obzirom na činjenicu da je Uprava za indirektno oporezivanje BiH uspostavljena tek u 2005. godini od kada se na jednom mjestu obavljaju carinski postupci i vode evidencije, bilo bi vrlo teško, pa čak i nerealno prikazivati podatke koji bi ukazivali na stepen iskorištenosti prednosti ATM-a za Bosnu i Hercegovinu. Međutim, obzirom da ATM za BiH (kada je u pitanju izvoz roba BiH porijekla u EU) nisu prestajale važiti od 2000. godine, to su u stvari podaci o vanjskotrgovinskoj razmjeni BiH sa EU za period od 2000. godine do 01.07.2008. godine, odnosno podaci do kraja 2009. godine (period koji je obuhvaćen ovim dokumentom).

U Tabeli 3 prikazani su podaci o ukupnoj robnoj razmjeni BiH sa EU, uvozu i izvozu u i iz EU, njihov rast/pad, te pokrivenosti uvoza izvozom.

Tabela 3 - Ukupna robna razmjena BiH sa EU; 2000.- 2009. godina (mil. KM)

Godina	IZVOZ U EU		UVOZ IZ EU		UKUPNO		Bilans	Pokr. (%)
	Vrijednost	Indeks	Vrijednost	Indeks	Vrijednost	Indeks		
2000. ⁷	930,2	-	4.449,2	-	5.379,4	-	-3.519,0	20,9
2001.	746,4	80,2	3.685,7	82,8	4.432,1	82,4	-2.939,3	20,3
2002.	875,4	117,3	3.942,4	107,0	4.817,8	108,7	-3.067,1	22,2
2003.	1.157,7	132,3	4.775,7	121,1	5.933,4	123,2	-3.617,9	24,2
2004.	1.643,3	141,9	4.954,5	103,8	6.597,8	111,2	-3.311,2	33,2
2005.	2.022,9	123,1	5.784,4	116,8	7.807,3	118,3	-3.761,5	35,0
2006.	2.995,3	148,1	5.500,4	95,1	8.495,7	108,8	-2.505,1	54,5
2007.	3.416,0	114,1	6.799,3	123,6	10.215,2	120,2	-3.383,3	50,2
2008.	3.722,4	109,0	8.060,7	118,6	11.783,1	115,4	-4.338,4	46,2
2009.	3.014,0	81,0	5.942,4	73,7	8.956,4	76,0	-2.928,4	50,7

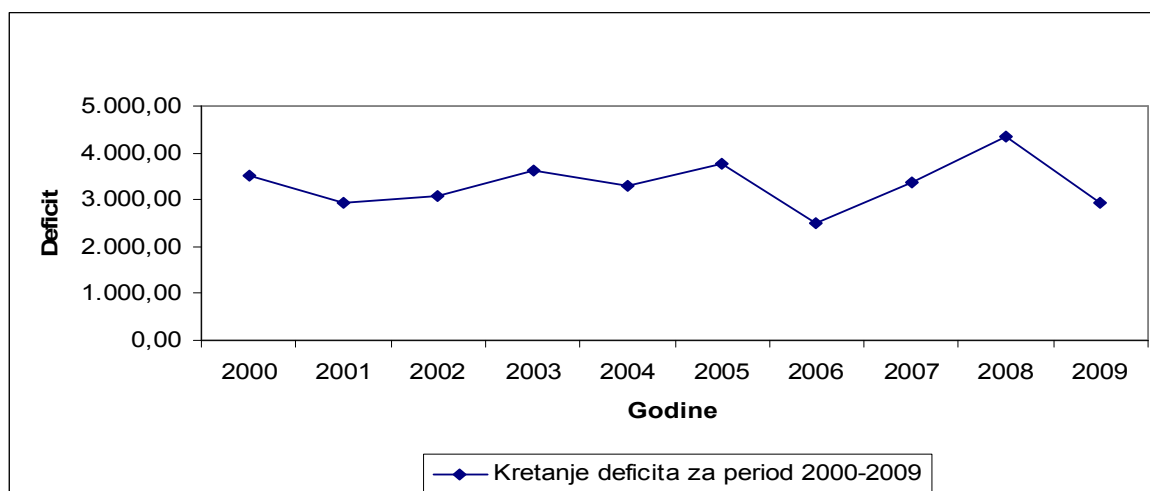
Izvor: Agencija za statistiku BiH; Obrađeno: MVTEO BiH – 2010

Iako se radi o manjim apsolutnim iznosima nego što je to slučaj na strani uvoza, u tabeli se vidi konstantan rast BiH **izvoza** u zemlje EU. Pad zabilježen u 2009. godini ne treba uzeti kao standardno kretanje obzirom na posljedice globalne financijske krize. Ipak, obzirom na veći pad uvoza u odnosu na izvoz u EU zemlje uzrokovan globalnim padom proizvodnih aktivnosti, pokrivenost uvoza izvozom za 2009. godinu bila je najveća u odnosu na godine protekle decenije.

Kod **uvoza** iz zemalja EU situacija je malo drugačija: za period 2001-2008. godine primjetan je konstantan porast uvoza, sa malim odstupanjem vrijednosti, odnosno padom uvoza iz EU

⁷ 2000. godina je bazna (2000 = 100) za obračun lančanih indeksa u tabeli

zemalja u 2006. godini i 2009. godini. Deficit varira kroz promatrani period (vidjeti grafički prikaz dolje). Ipak, nakon svojevrsnog vrhunca zabilježenog u 2008. godini, što se može pripisati djelovanju različitih faktor, u 2009. godini se vidi da je zabilježen pad gotovo na isti nivo zabilježen u 2006. godini koji predstavlja i najniži nivo u cijelom posmatranom periodu.

Tabela 4 – BIH izvoz i uvoz u/iz EU prema ukupnom BIH izvozu i uvozu; 2000 – 2009. (mil. KM)

God.	IZVOZ		EU/Svijet (%)	UVOZ		EU/Svijet (%)	Ukupna razmjena		EU/Svijet (%)
	EU	Svijet		EU	Svijet		EU	Svijet	
2000.	930,2	2.264,4	41,1	4.449,2	6.582,6	67,6	5.379,4	8.847,0	60,8
2001.	746,4	2.341,6	31,9	3.685,7	6.630,2	55,6	4.432,1	8.971,8	49,4
2002.	875,4	2.089,7	41,9	3.942,4	7.894,9	49,9	4.817,8	9.984,5	48,3
2003.	1.157,7	2.428,2	47,7	4.775,7	8.365,2	57,1	5.933,4	10.793,4	55,0
2004.	1.643,3	3.012,8	54,5	4.954,5	9.423,0	52,6	6.597,8	12.435,7	53,1
2005.	2.022,9	3.783,2	53,5	5.784,4	11.180,8	51,7	7.807,3	14.964,0	52,2
2006.	2.995,3	5.164,3	58,0	5.500,4	11.388,8	48,3	8.495,7	16.553,1	51,3
2007.	3.416,0	5.936,9	57,5	6.799,3	13.898,7	48,9	10.215,2	19.835,6	51,5
2008.	3.722,4	6.711,7	55,5	8.060,7	16.286,1	49,5	11.783,1	22.997,8	51,2
2009.	3.014,0	5.530,4	54,5	5.942,4	12.348,5	48,1	8.956,4	17.878,9	50,1

Izvor: Agencija za statistiku BiH; Obrađeno: MVTEO BiH – 2010

Visoki procenat učešća **izvoza** BiH u EU u ukupnom izvozu potvrđuje poznatu činjenicu da je ovo tržište najvažnije izvozno tržište BiH ali i činjenicu da je bh. robna razmjena visoko koncentrirana u geografskom smislu. Uzmajući u obzir geografski položaj BiH, veličinu i ograničene kapacitete, ovakva koncentracija je prirodna.

Na strani uvoza, uvažavajući prethodno navedeno, logični su i visoki iznosi odnosno procenti uvoza iz EU.

5.2 Ukupna vanjskotrgovinska razmjena BiH sa zemljama članicama EU, po zemljama za period 2005 - 2009

Posmatrajući po zemljama članicama EU, opet je primjetna visoka geografska koncentracija kako uvoza tako i izvoza. Zemlja iz koje BiH najviše **uvozi** jeste **Njemačka**, što se može vidjeti iz Tabele 5 (vidjeti Dodatak), prativši sam uvoz za posljednjih 5 godina, odnosno kroz period 2005 – 2009. godina. Nakon Njemačke, slijedi **Italija**, te **Slovenija, Austrija i Mađarska**.

Kod **izvoza** je situacija dosta slična, s tim da je primjetna promjena u poretku. Naime, zemlja partner u koju BiH najviše izvozi za period 2005.-2007. godine jeste **Italija**, dok je **Njemačka** glavno tržište u koje naša zemlja izvozi u zadnje dvije godine, zatim slijedi **Slovenija**, te **Austrija i Mađarska**.

Kada su u pitanju očekivanja za zemlje najveće vanjskotrgovinske partnere BiH, prema projekcijama Direkcije za ekonomsko planiranje BiH od 2010. godine se očekuje blagi oporavak ekonomija kao posljedica finansijskih paketa pomoći i smanjenja kamatnih stopa što bi trebalo dovesti do rasta tražnje⁸. Ovakve projekcije zvuče ohrabrujuće. Međutim, kad se u obzir uzmu i projekcije BDP-a za glavne trgovinske partnere BiH, koji bi u krajnjem mogli podstaci rast BiH izvoza i proizvodnje, situacija ne izgleda previše obećavajuća.

Naime, BDP Njemačke i Italije je u drugom polugodištu 2008. godine zabilježio najlošije rezultate u zadnjih dvadesetak godina sa značajnim padom izvoza, tražnje i potrošnje. Međutim, evidentno je da se, već polovinom 2009. godine, ove i druge razvijene zapadnoevropske ekonomije, polako oporavljaju od krize i kreću prema ostvarivanju ekonomske aktivnosti koja je bila prije svjetske ekonomske krize. Ovo bi se moglo pozitivno reflektirati i na ekonomsku situaciju u Bosni i Hercegovini.

6. ANALIZA UČINAKA TRGOVINSKIH ODREDBI SSP-A ZA 2008. I 2009.

Bosna i Hercegovina primjenjuje Privremeni sporazum gotovo dvije godine. Analiza u ovom dokumentu se temelji na podacima za 2008. i 2009. godinu (sa kratkim osvrtom na podatke za drugo polugodište za 2008. godine). Ovaj period nije dovoljan za donošenje zaključaka koji bi se mogli bezrezervno uzimati u obzir i koji bi mogli ukazivati na neke buduće trendove. Svakako se mora istaći da je primjena Privremenog sporazuma imala presudan utjecaj na **uvoz roba EU** porijekla u Bosnu i Hercegovinu, obzirom da je datum stupanja na

⁸ Ekonomski i fiskalni program BiH 2010 – 2012, DEP BiH, www.dep.gov.ba

snagu ovog sporazuma istovremeno datum početka postepene liberalizacije bh. tržišta za najveći broj proizvoda porijeklom iz EU.

Dodatno ističemo da su uvjeti pod kojima se odvija vanjskotrgovinska razmjena (i uvoz i izvoz) Bosne i Hercegovine od jula 2008. godine, bitno drugačiji od dotadašnjih, jer se sa **najznačajnijim vanjskotrgovinskim partnerima BIH** istovremeno primjenjuju:

1. Ugovor o slobodnoj trgovini sa Turskom,
2. Ugovor CEFTA 2006 sa Albanijom, Hrvatskom, Srbijom, Makedonijom, Moldovom, Crnom Gorom i UNMIK/Kosovom,
3. Privremeni sporazum sa EU članicama (27).

Podaci o vrijednostima bh. izvoza u EU (Tabela 4, dio koji se odnosi na 2008 – 2009. godinu) ali i drugi pokazatelji pokazuju pad vrijednosti i količina svih kategorija vanjskotrgovinske razmjene BIH sa EU. Međutim, osim u grupi industrijskih proizvoda, vrijednost bh. izvoza u 2009. godini zabilježio je rast. Obzirom da je sa raspoloživim podacima nemoguće vršiti poređenje agregatnih količina, sektorske i analize po pojedinim proizvodima govore i o količinskom povećanju izvoza, iako u znatno manjem obimu nego što je to slučaj sa vrijednostima. Ipak, veoma je teško govoriti o efektima razmjene, odnosno odnosa uvoznih i izvoznih cijena ili o efektima skretanja trgovine kao posljedice ukidanja carina (skretanja trgovine između zemalja carinske unije i trećih zemalja).

Razlozi su svakako u prvom redu kratak period primjene SSP/PS, zatim teško razdvajanje podataka o vrijednostima i količinama razmjene, nemogućnosti procjene finansijske krize na cijene i količine roba koje se razmjenjuju i dr. Ono što je evidentno i možda ohrabrujuće je da u protekle dvije godine zadržan približno isti odnos razmjene BIH sa EU, odnosno nije došlo do skretanja trgovine u treće zemlje.

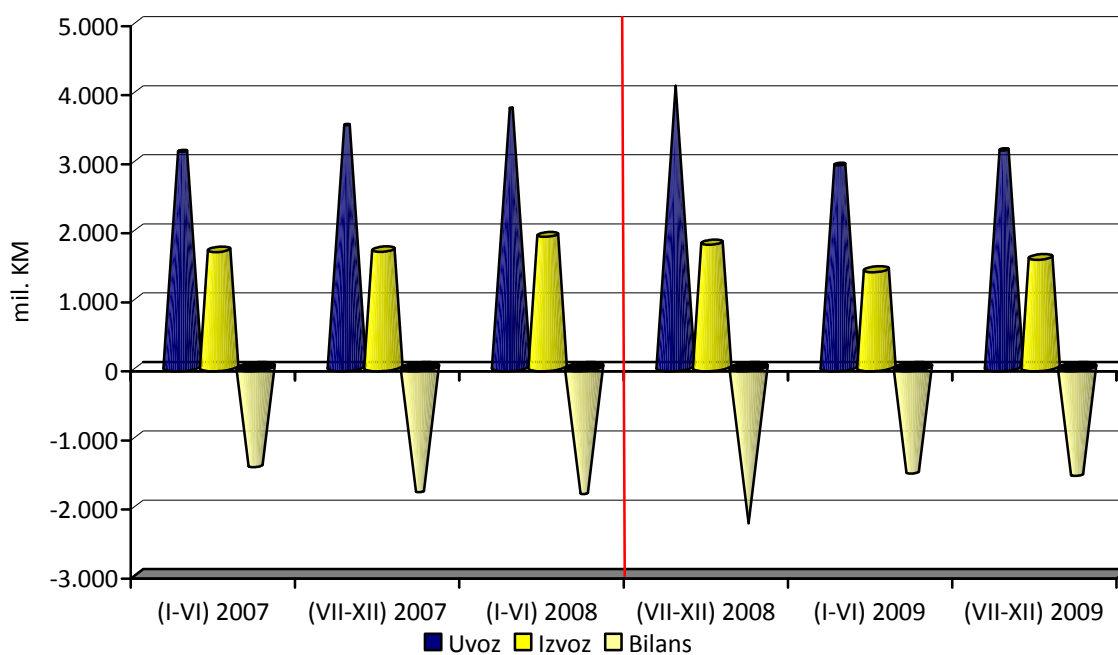
mil. KM				
	2008.		2009.	
	Uvoz	% učešća	Uvoz	% učešća
EU	7.814,76	47,98%	6.060,85	49,08%
CEFTA	4.711,55	28,93%	3.313,95	26,84%
UoST*	863,07	5,30%	366,82	2,97%
Ostatak svijeta	2.896,68	17,79%	2.606,85	21,11%
UKUPNO	16.286,06	100,00%	12.348,47	100,00%

	2008.		2009.	
	Izvoz	% učešća	Izvoz	% učešća
EU	3.703,29	55,18%	2.999,96	54,25%
CEFTA	2.491,72	37,13%	2.104,41	38,05%
UoST*	20,52	0,31%	51,85	0,94%
Ostatak svijeta	496,16	7,39%	374,16	6,77%
UKUPNO	6.711,69	100,00%	5.530,38	100,00%

* Zemlje ugovora o slobodnoj trgovini

Graf - Kretanje robne razmjene BiH i EU prije i poslije stupanja na snagu Privremenog sporazuma

6.1 Pojedinačno učešće EU zemalja u ukupnom BiH izvozu/uvozu za 2008 - 2009

Pojedinačno učešće zemalja EU u ukupnom BiH izvozu i uvozu su posebno prezentirani, obzirom da su to prve dvije godine primjene SSP. Podaci govore da se BiH izvoz i uvoz nisu geografski bitno preorijentisali.

Prateći podatke o pojedinačnom učešću EU zemalja u ukupnom BiH izvozu/uvozu za 2008 – 2009. godinu, može se primijetiti slijedeće: **Njemačka** i u 2008. godini kao i u 2009. godini ima najveće učešće u ukupnom **uvozu** u BiH, i to 11,75% u 2008. godini i 11,30% u 2009. godini. Nakon Njemačke, **Italija** učestvuje sa 9,34% u 2008. godini i sa 10,06% u 2009. godini, i zatim slijedi **Slovenija** sa 5,90% u 2008. godini i sa 6,15% u 2009. godini.

Ista situacija je i sa **izvozom**: **Njemačka** broji najveće učešće u izvozu sa 13,61% u 2008. godini, i 14,71% u 2009. godini, slijede je ponovno **Italija** sa učešćem od 12,56% u 2008. godini, i 12,70% u 2009. godini, te **Slovenija** sa 9,16% u 2008. godini, i 8,37% u 2009. godini.

6.2 Struktura BiH izvoza i uvoza u/iz EU, 2008. – 2009. godina

Da bi se stvorila realnija slika trgovinskih odnosa BiH i EU nužno je promatrati strukturu BiH izvoza i uvoza u/iz EU. Na osnovu strukture prikazane u tabelama 7- 10 (vidjeti Dodatak), moguće je izvesti odgovarajuće zaključke. Njihovom realizacijom bi se moglo djelovati na

promjenu strukture izvoza i uvoza, a u krajnjem i unaprijediti ukupni trgovinski odnosi BIH i EU.

U nastavku je prezentiran kratak osvrt na strukturu izvoza i uvoza za 2008. i 2009. godinu (tabelarni prikaz u Dodatku).

Prema strukturi BIH izvoza za 2008. godinu – Tabela 7 (vidjeti Dodatak), najveće učešće u ukupnom izvozu bilježi Glava 84 - Nuklearni reaktori, kotlovi, mašine, aparati i mehanički uređaji; njihovi dijelovi (14,28%) te Glava 94 – Namještaj, nosači madraca (10,64%). Najveće učešće u ukupnom izvozu u 2009. godini – Tabela 8 (vidjeti Dodatak), bilježi Glava 94, – Namještaj, nosači madraca (14,26%), te Glava 84 – Nuklearni reaktori, kotlovi, mašine, aparati i mehanički uređaji; njihovi dijelovi (12,59%).

Ranije je naglašeno da BIH izvozi najviše u slijedeće tri članice EU i to: Njemačku, Italiju i Sloveniju. Obzirom da navedeni podaci o izvozu i uvozu po glavama CT, ne pokazuju preciznu sliku roba, u detaljnijoj obradi podataka mogu se donijeti slijedeći zaključci:

1. proizvodi iz glave 84, koja je najzastupljeniju u bh. izvozu za 2008. godinu, su robe koje se izvoze najviše u Njemačku i Sloveniju i to najviše proizvodi iz tarifnog broja 8409 (dijelovi prepoznatljivi kao namijenjeni isključivo ili uglavnom za motore iz tarifnog broja 8407 ili 8408). Za Italiju su to proizvodi iz tarifnog broja 8431 (dijelovi prepoznatljivi kao namijenjeni isključivo ili uglavnom za mašine iz tarifnih brojeva 8425 i 8430).
2. proizvodi iz glave 94 se najviše izvoze u Italiju i Njemačku, preciznije proizvodi tarifnog broja 9401 - sjedala (osim onih iz tarifnog broja 9402) uključujući ona koja se mogu pretvoriti u ležaje, i njihovi dijelovi, a u Sloveniju proizvodi tarifnog broja 9403 ostali namještaj i njegovi dijelovi, tačnije od drveta i to 940390.

U 2009. godini najviše su se izvozili proizvodi:

1. iz glave 94 CT, i to u Njemačku i Italiju proizvodi iz tarifnog broja 9401, a to su sjedala (osim onih iz tarifnog broja 9402) uključujući ona koja se mogu pretvoriti u ležaje, i njihovi dijelovi. Za Sloveniju su to proizvodi iz tarifnog broja 9403 ostali namještaj i njegovi dijelovi, tačnije od drveta i to 940390, a po vrijednosti odmah iza njega je već pomenuti proizvodi iz tarifnog broja 9401.

2. iz glave 84 CT, i to u Italiju proizvodi iz tarifnog broja 8431 – dijelovi prepoznatljivi isključivo ili uglavnom za mašine iz tarifnih brojeva 8425 do 8430, a u Njemačku i Sloveniju to su proizvodi 8409 (dijelovi prepoznatljivi kao namijenjeni isključivo ili uglavnom za motore iz tarifnog broja 8407 ili 8408).

Ono što se iz podataka za 2008. godinu i 2009. godinu može primijetiti je da su 20 najznačajnijih grupa proizvoda, koje **BiH izvozi u EU, sve industrijski proizvodi** i njihovo učešće u ukupnom izvozu je približno 90%. **Nema niti jedne grupe poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda.**

Iz podataka navedenih u Tabelama 9 i 10 (vidjeti Dodatak), vidi se da su od 20 najznačajnijih grupa proizvoda koje BiH **uvozi iz EU**, uglavnom industrijski proizvodi i njihovo učešće u ukupnom uvozu iz EU je 71,74%. Nešto manje od 30 % uvoza iz EU su ostali (poljoprivredni) proizvodi i to uglavnom žitarice i razni prehrambeni proizvodi (Žitarice 2,08%, Razni prehrambeni proizvodi sa 1,27%).

Najveće učešće u ukupnom uvozu i za 2008 i za 2009 godinu bilježi Glava 84 CT – Nuklearni reaktori, kotlovi, mašine, aparati i mehanički uređaji od 12,19% i Glava 87 CT – Vozila, osim željezničkih ili tramvajskih od 10,18%.

Detaljnijom analizom uvoza proizvoda iz glave 84 i 87 vidi se:

1. da BiH iz Njemačke najviše uvozi proizvode iz tarifnih brojeva 8703 – osobni automobili i druga motorna vozila uglavnom namijenjena prijevozu osoba (osim vozila iz tarifnog broja 8702), uključujući motorna vozila za kombinirani prevoz osoba i robe tipa „karavan“, „kombi“ itd. i trkaće automobile i 8409 - dijelovi prepoznatljivi kao namijenjeni isključivo ili uglavnom za motore iz tarifnog broja 8407 ili 8408.
2. iz Slovenije se najviše uvoze proizvode iz tarifnih brojeva 8481 – slavine, ventili i slični uređaji za cjevovode, kotlove, spremnike, posude i slično, uključujući ventile za smanjenje pritiska i termostatski upravljane ventile i 8410 – hidraulične (vodene) turbine, vodenična kola i regulatori za njih, a
3. iz Italije se uvoze proizvode iz tarifnih brojeva 8428 - kalandri i druge mašine za valjanje, osim za metale ili stakla, te valjci za njih i 8422400000 – ostale mašine za pakovanje ili zamotavanje (uključujući mašine za pakovanje folijom koja se steže uslijed promjene temperature).

7. VANJSKOTRGOVINSKA RAZMJENA BIH SA EU PO GRUPAMA PROIZVODA ZA PERIOD 2007 - 2009. GOD, PO 6 MJESECI

Privremeni sporazum primjenjuje se od 1. jula 2008. godine, pa su u nastavku analizirani podaci o robnoj razmjeni Bosne i Hercegovine sa Evropskom unijom po grupama proizvoda i polugodišnjim periodima (period 2007.- 2009. godina), a u cilju praćenja promjena koje su prije svega rezultat primjene povoljnijeg režima uvoza u Bosnu i Hercegovinu za određene robe porijeklom iz zemalja EU, za zadnja 3 polugodišta.

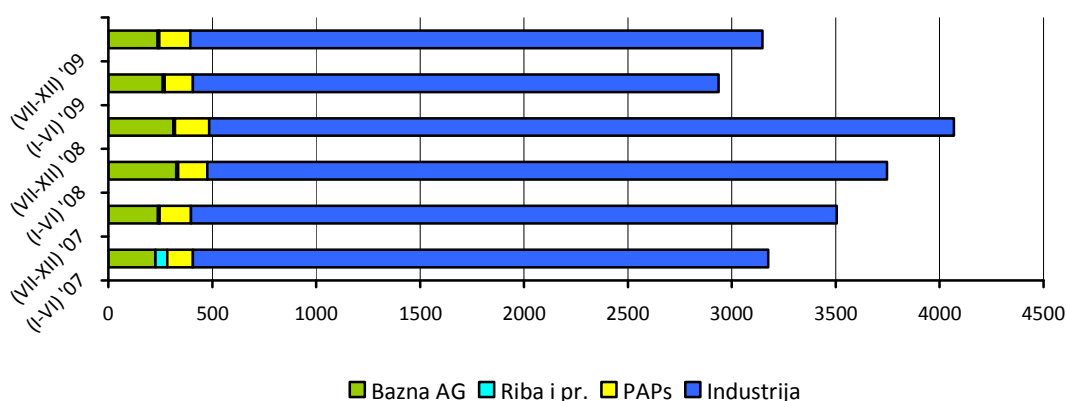
Tabela 11 – Struktura uvoza iz EU po grupama proizvoda (mil. KM)

UVOZ	(I-VI)	(VII-XII)	(I-VI)	(VII-XII)	(I-VI)	(VII-XII)	Indeksi			
	2007.	2007.	2008.	2008.	2009.	2009.	3/1 ⁹	5/3 ¹⁰	4/2 ¹¹	6/4 ¹²
	1	2	3	4	5	6				
Bazna AG ¹³	226,8	239,0	326,4	312,0	261,8	237,5	143,9	80,2	130,6	76,1
Riba i pr.	6,9	7,8	8,9	7,9	8,7	7,7	128,3	97,4	101,9	97,5
PAPs ¹⁴	123,3	150,3	140,0	165,8	136,8	149,3	113,6	97,7	110,3	90,1
Industrija	2.767,9	3.108,0	3.270,9	3.583,0	2.528,9	2.753,0	118,2	77,3	115,3	76,8
UKUPNO:	3.124,9	3.505,1	3.746,2	4.068,7	2.936,1	3.147,5	119,9	78,4	116,1	77,4

Obrada: MVTEO BiH

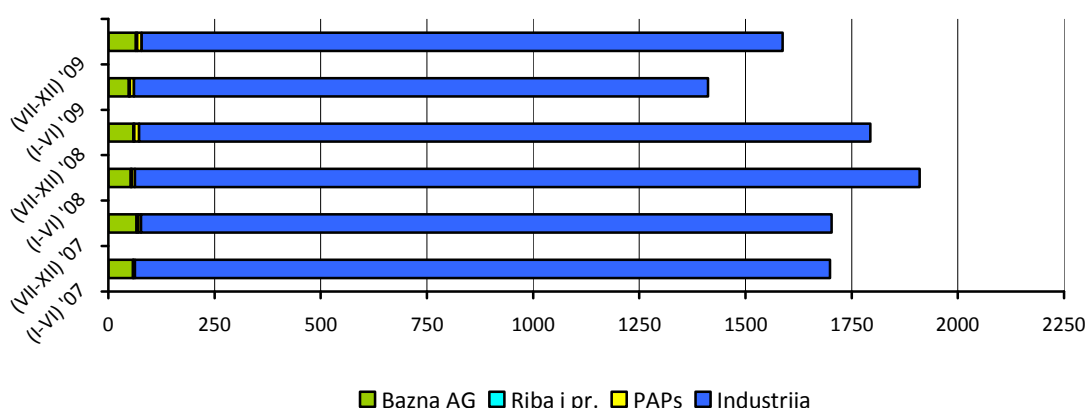
Prema podacima prezentiranim u ranijim relevantnim tabelama i Tabeli 11, vrijednost ukupnog uvoza iz EU u 2009. godini (kao jedinoj cijeloj godini kada se primjenjivao PS/SSP) generalno bilježi pad, što se uglavnom može pripisati efektima globalne ekonomske i finansijske krize. Po grupama proizvoda, vrijednosni podaci ukazuju da nije došlo do velikih promjena ili je došlo do pada vrijednosti uvoza za sve grupe proizvoda u 2009. godini u odnosu na prethodnu.

Struktura uvoza iz EU po grupama proizvoda (mil. KM)

- ⁹ Uporedba perioda kada se PS/SSP nije primjenjivao
¹⁰ Uporedba period primjene PS/SSP i period kada se PS/SSP nije primjenjivao
¹¹ Isto kao pod 3
¹² Uporedba perioda kada se PS/SSP primjenjivao
¹³ Bazni poljoprivredni proizvodi
¹⁴ Prerađeni poljoprivredni proizvodi

Struktura izvoza u EU po grupama proizvoda (mil. KM)

Kada su u pitanju promjene po polugodištima za periode kada se PS/SSP nije primjenjivao, uvoz iz EU se povećavao za sve grupe proizvoda, za periode primjene/neprimjene PS/SSP, može se reći da je došlo da pada uvoza baznih poljoprivrednih i industrijskih proizvoda u prvom uporedbenom periodu, da bi u drugom uporedbenom periodu došlo do rasta uvoza industrijskih proizvoda. Uvoz ribe i prerađenih poljoprivrednih proizvoda je stalno rastao, mada su ovi iznosi jako mali. Podaci za drugo polugodište 2008. i 2009. godine, kada se PS/SSP primjenjivao, pokazuju ukupni pad uvoza, a i uvoza industrijskih proizvoda, te rast uvoza baznih poljoprivrednih proizvoda i ribe. Uzroke ovih kretanja na kratak rok teško je analizirati, posebno zbog krize u 2009. godini.

Tabela 12 – Struktura izvoza u EU po grupama proizvoda (mil. KM)

IZVOZ	(I-VI)	(VII-XII)	(I-VI)	(VII-XII)	(I-VI)	(VII-XII)	Indeksi ¹⁵			
	2007.	2007.	2008.	2008.	2009.	2009.	3/1	5/3	4/2	6/4
	1	2	3	4	5	6				
Bazna AG ¹⁶	58,0	66,7	53,1	58,5	48,5	64,8	91,5	91,4	87,6	110,9
Riba i pr.	0,6	3,3	1,6	2,6	2,0	3,3	280,0	122,6	79,3	126,9
PAPs ¹⁷	4,0	7,0	7,7	11,6	9,8	10,5	195,1	126,7	165,6	91,0
Industrija	1.636,2	1.625,4	1.847,4	1.720,9	1.351,3	1.508,8	112,9	73,2	105,9	87,7
UKUPNO:	1.698,7	1.702,4	1.909,8	1.793,5	1.416,6	1.587,4	112,4	74,2	105,4	88,5

Obrada: MVTEO

Podaci o vrijednostima BiH izvoza u EU (Tabela 12 – vidjeti Dodatak) po grupama proizvoda, ali i druge analize pokazuju da, vrijednost BiH izvoza za grupu baznih poljoprivrednih proizvoda i ribu u drugom polugodištu 2009./2008. godina bilježi rast. Industrijski proizvodi su slijedili trend ukupnog izvoza, odnosno imaju pad nešto više od 10%, što nije

¹⁵ Isto kao za Tabelu 11

¹⁶ Bazni poljoprivredni proizvodi

¹⁷ Prerađeni poljoprivredni proizvodi

nezadovoljavajuće imajući u vidu kretanja ostalih ekonomskih kategorija za ovu godinu u zemlji, okruženju i šire. Ostali indeksi u posljednjim kolonama Tabele 12 (vidjeti Dodatak) pokazuju slična kretanja kao i za Tabelu 11.

8. KVOTE ZA IZVOZ/UVOZ U/IZ EU ZA 2008 – 2009. GODINU

Bosna i Hercegovina je od 2001. godine korisnica Autonomnih trgovinskih preferencijala. Evropska komisija je pipremila prijedlog kojim bi oni bili produženi zemljama Zapadnog Balkana, a time i BiH, do 2015. godine. Prema ovim preferencijalima odobrene su bescarinske kvote za izvoz iz BiH u EU nekih grupa proizvoda (mlada junetina, riba, vino i šećer) koji mogu biti i povoljniji od tretmana predviđenog u Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju odnosno Privremenom sporazumu.

Uprava za indirektno oporezivanje BiH dostavila nam je pregled iskorištenosti kvota za uvoz iz EU. Prema tim podacima kvote za neke robe nisu čak ni iskorištene. U Dodatku su date tabele o iskorištenosti kvota za uvoz iz Evropske unije za 2008 i 2009. godinu¹⁸.

9. RAZMJENA TEKSTILNIH PROIZVODA

Režim razmjene tekstilnih proizvoda, koji je od 2001. godine do marta 2003. godine bio reguliran zasebnim Sporazumom, unutar SSP-a, odnosno PS-a je isti kao i za druge industrijske proizvode. BiH, kao i druge zemlje u regionu, nije u velikoj mjeri koristila odobrene povlastice zbog činjenice da proizvodi porijeklom iz BiH nisu ispunjavali zahtjeve kvaliteta i sigurnosti za uvoz na jedinstveno tržište EU, ali i činjenice da se proizvodi vrlo malo finalnih proizvoda za koje je moguće steći porijeklo a onda i koristiti ugovoreni preferencijalni režim. Kako tada, tako i danas, u BiH se tekstilna industrija sa manjim izuzecima temelji na tzv. lohn poslovima, u kojima bh. kompanije pružaju uslugu finaliziranja proizvoda od materijala koji su vlasništvo inozemnog partnera.

---

¹⁸ Nažalost ne raspolažemo podacima o iskorištenosti kvota za izvoz u EU (to su podaci EK)

UMJESTO ZAKLJUČKA

Niko ne može poreći mnogobrojne poteškoće s kojima se suočava privreda BiH, niti se može poreći da su određeni problemi naglašeni od dana kada je Bosna i Hercegovina prihvatila koncept liberalizacije trgovine. S druge strane, niko ne može potvrditi da isti problemi privrede ne bi postojali i bez prihvatanja ovog koncepta. Sasvim je sigurno da bi položaj bh. privrede bio posebno otežan da je izostala iz procesa liberalizacije na regionalnom ali i multilateralnom nivou.

Kada je u pitanju SSP, pored nekih problema vezanih za tumačenja i primjenu odredaba samog sporazuma, te posljedica velike ekonomske i finansijske krize, osnovni problemi za BiH, koji se odnose kako na primjenu SSP, tako i na provođenje koncepta liberalizacije trgovine, a koji zahtijevaju veća, kompleksnija i sistematska rješenja, ipak se mogu identificirati. Nabrajamo neke:

1. Opća nepripremljenost poslovne zajednice za djelovanje u uslovima povećane konkurencije, a posebno nedostatak znanja o prednostima slobodne trgovine ili načina korištenja preferencijalnog tretmana;
2. Nepostojanje ili loše funkcioniranje određenih institucija (nedostatak opreme, specijalističkog obrazovanja, nepopunjenost institucija itd.) koje bi podržale izvoz BiH robe i kontrolirale uvezenu robu;
3. Nepostojanje poljoprivredne politike na državnom nivou;
4. Prevelika fragmentiranost proizvođača i nepostojanje organizirane koncentracije primarnih i proizvođača prerađivačkog sektora, te tržišta;
5. Proizvodnja bez ili korištenje starih standarda koji ne ispunjavaju zahtjeve za puštanje robe u slobodni promet od strane zemlje uvoznika;
6. Zloupotreba ugovorenog preferencijalnog tretmana;
7. Loš ili nepostojeći marketinški pristup prema tržištima zemalja uvoznika itd.

Na rješavanju ovih i drugih problema ekonomske prirode, mora se založiti šira struktura, kako ekonomska, tako i politička, koja je za Bosnu i Hercegovinu možda i najvažnija.

DODATAK SA TABELAMA

Tabela 5 – Ukupna robna razmjena BiH po zemljama EU, za period 2005.-2009. godina (mil. KM)

Države	2005.			2006.			2007.			2008.			2009		
	Uvoz	Izvoz	Pokr. %	Uvoz	Izvoz	Pokr. %	Uvoz	Izvoz	Pokr. %	Uvoz	Izvoz	Pokr. %	Uvoz	Izvoz	Pokr. %
Austrija	488,10	163,43	33,48	446,97	313,81	70,21	535,97	369,61	68,96	606,18	415,22	68,50	454,42	325,37	71,60
Belgija	66,30	18,95	28,58	64,90	52,53	80,93	94,02	37,36	39,74	99,50	41,52	41,73	75,12	33,77	44,95
Bugarska	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	37,92	50,47	133,11	83,98	30,93	36,83	74,63	8,82	11,81
Češka	229,19	36,53	15,94	306,40	57,52	18,77	303,49	59,89	19,73	295,52	74,74	25,29	256,17	74,16	28,95
Danska	31,20	3,99	12,79	26,60	6,48	24,38	36,10	7,95	22,01	42,31	6,63	15,66	40,46	7,97	19,71
Estonija	0,74	0,001	0,14	3,59	0,002	0,06	2,44	0,88	36,20	3,79	0,18	4,81	3,13	0,002	0,06
Finska	7,18	0,32	4,48	17,68	0,85	4,82	23,88	0,28	1,17	18,20	1,70	9,35	20,23	1,37	6,75
Francuska	251,63	63,70	25,31	208,58	86,23	41,34	288,95	91,78	31,76	350,47	99,53	28,40	252,28	109,44	43,38
Grčka	71,95	14,42	20,04	43,95	15,33	34,87	51,18	10,32	20,17	106,34	8,33	7,83	114,88	6,92	6,02
Irska	29,34	1,59	5,41	31,71	0,81	2,56	36,17	2,16	5,98	43,35	2,61	6,02	38,90	1,32	3,39
Italija	1.000,50	496,28	49,60	1.009,87	713,41	70,64	1.256,06	779,10	62,03	1.520,29	843,06	55,45	1.241,97	702,35	56,55
Kipar	5,51	3,04	55,28	5,12	1,84	35,86	3,53	0,89	25,23	4,66	0,74	15,88	4,11	0,79	19,13
Latvija	0,35	0,05	14,86	0,22	0,42	195,37	0,08	0,07	85,54	0,17	0,21	119,88	0,62	0,00	0,00
Litvanija	1,86	63,04	3389,19	1,24	2,99	240,87	1,19	3,47	293,08	2,21	1,60	72,39	2,16	25,00	1155,66
Luksemburg	3,39	4,48	131,92	6,78	26,81	395,21	5,73	26,02	454,07	4,45	27,73	623,68	9,64	26,65	276,51
Mađarska	409,60	142,64	34,82	392,52	165,10	42,06	478,96	219,42	45,81	719,27	203,89	28,35	401,21	91,73	22,86
Malta	4,15	0,002	0,05	0,57	1,16	204,59	0,06	0,001	1,69	0,10	0,001	0,74	0,62	0,21	34,63
Holandija	125,97	35,85	28,45	106,38	42,14	39,61	141,77	56,84	40,10	181,94	75,91	41,72	133,81	62,00	46,33
Njemačka	1.605,77	429,04	26,72	1.398,47	668,73	47,82	1.742,98	762,17	43,73	1.913,67	913,49	47,73	1.395,30	813,39	58,30
Poljska	224,39	62,14	27,69	138,47	91,20	65,87	169,02	69,24	40,97	205,58	59,44	28,91	248,13	50,18	20,22
Portugal	7,15	4,17	58,29	16,20	6,32	38,99	22,49	9,39	41,74	26,52	7,47	28,17	18,50	5,29	28,58
Rumunija	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	119,13	56,27	47,23	140,18	89,14	63,59	108,49	56,74	52,30
Slovačka	63,26	7,52	11,89	81,95	21,24	25,91	134,72	50,16	37,23	153,63	38,36	24,97	90,20	32,25	35,75
Slovenija	779,94	365,20	46,82	833,55	629,63	75,54	884,58	645,37	72,96	960,92	614,88	63,99	758,85	463,12	61,03
Španija	84,18	19,53	23,21	73,81	32,85	44,50	104,15	34,10	32,74	119,80	36,38	30,37	134,22	38,70	28,83
Švedska	98,94	11,72	11,84	76,27	23,38	30,66	84,82	35,76	42,16	106,91	46,47	43,46	89,24	33,35	37,37
Velika Britanija	80,53	70,53	87,58	68,63	16,26	23,69	83,00	21,88	26,36	104,83	62,38	59,50	93,57	29,09	31,09
Ukupno EU	5.671,13	2.018,14		5.360,41	2.977,04		6.642,38	3.400,86		7.814,75	3.702,52		6.060,85	2.999,96	

Izvor: Agencija za statistiku BiH

Tabela 6 – Pojedinačno učešće zemalja članica u ukupnom uvozu i izvozu ostvarenom u BiH

mil. KM

Država	UVOZ				IZVOZ			
	2008.	Učešće (%)	2009.	Učešće (%)	2008.	Učešće (%)	2009.	Učešće (%)
Austrija	606,18	3,72	454,42	3,68	415,22	6,19	325,37	5,88
Belgija	99,50	0,61	75,12	0,61	41,52	0,62	33,77	0,61
Bugarska	83,98	0,52	74,63	0,60	30,93	0,46	8,82	0,16
Češka	295,52	1,81	256,17	2,07	74,74	1,11	74,16	1,34
Cipar	4,66	0,03	4,11	0,03	0,74	0,01	0,79	0,01
Danska	42,31	0,26	40,46	0,33	6,63	0,10	7,97	0,14
Estonija	3,79	0,02	3,13	0,03	0,18	0,00	0,002	0,00
Finska	18,20	0,11	20,23	0,16	1,70	0,03	1,37	0,02
Francuska	350,47	2,15	252,28	2,04	99,53	1,48	109,44	1,98
Grčka	106,34	0,65	114,88	0,93	8,33	0,12	6,92	0,13
Irska	43,35	0,27	38,90	0,32	2,61	0,04	1,32	0,02
Italija	1.520,29	9,34	1.241,97	10,06	843,06	12,56	702,35	12,70
Latvija	0,17	0,00	0,62	0,00	0,21	0,00	0,00	0,00
Litvanija	2,21	0,01	2,16	0,02	1,60	0,02	25,00	0,45
Luksemburg	4,45	0,03	9,64	0,08	27,73	0,41	26,65	0,48
Mađarska	719,27	4,42	401,21	3,25	203,89	3,04	91,73	1,66
Malta	0,10	0,00	0,62	0,01	0,77	0,00	0,21	0,00
Holandija	181,94	1,12	133,81	1,08	75,91	1,13	62,00	1,12
Njemačka	1.913,67	11,75	1.395,30	11,30	913,49	13,61	813,39	14,71
Poljska	205,58	1,26	248,13	2,01	59,44	0,89	50,18	0,91
Portugal	26,52	0,16	18,50	0,15	7,47	0,11	5,29	0,10
Rumunija	140,18	0,86	108,49	0,88	89,14	1,33	56,74	1,03
Slovačka	153,63	0,94	90,20	0,73	38,36	0,57	32,25	0,58
Slovenija	960,92	5,90	758,85	6,15	614,88	9,16	463,12	8,37
Španija	119,80	0,74	134,22	1,09	36,38	0,54	38,70	0,70
Švedska	106,91	0,66	89,24	0,72	46,47	0,69	33,35	0,60
V. Britanija	104,83	0,64	93,57	0,76	62,38	0,93	29,09	0,53
Ukupno EU	7.814,75		6.060,85		3.703,31		2.999,96	

Tabela 7 – Struktura BiH izvoza u EU (2008.) po glavama Carinske tarife

mil. KM

R.br.	Glava CT	Opis	Izvoz	% u ukupnom izvozu
1	84	Nuklearni reaktori, kotlovi, mašine, aparati i mehanički uređaji; njihovi dijelovi	528,52	14,28
2	94	Namještaj; nosači madraca;	393,76	10,64
3	76	Aluminijum i proizvodi od aluminijuma	364,31	9,84
4	64	Obuća, nazuvci i slični proizvodi; dijelovi tih proizvoda	356,62	9,63
5	73	Proizvodi od željeza i čelika	270,76	7,31
6	44	Drvo i proizvodi od drva; drveni ugalj	238,24	6,44
7	62	Odjeća i pribor za odjeću, osim pletenih i heklanih	173,15	4,68
8	28	Proizvodi hemijske industrije ili srodnih industrija	135,64	3,66
9	72	Željezo i čelik	134,29	3,63
10	85	Električne mašine i oprema i njihovi dijelovi;	115,41	3,12
11	27	Mineralna goriva, mineralna ulja i proizvodi njihove destilacije;	101,41	2,74
12	87	Vozila, osim željezničkih ili tramvajskih vozila i njihovi dijelovi i pribor	89,31	2,41
13	26	Rudače, troske i pepeli	74,06	2,00
14	39	Plastične mase i proizvodi od plastičnih masa	67,81	1,83
15	41	Sirova koža sa dlakom ili bez dlake (osim krzna) i štavljena koža	67,23	1,82
16	88	Letilice, svemirske letilice i njihovi dijelovi	64,50	1,74
17	61	Odjeća i pribor za odjeću, pleteni ili heklani	59,95	1,62
18	74	Bakar i proizvodi od bakra	51,41	1,39
19	48	Papir i karton; proizvodi od papirne mase, papira ili od kartona	39,55	1,07
20	83	Razni proizvodi od običnih metala	38,27	1,03
Ukupno (1-20)			3.364,21	90,88
21	Ostalo		337,80	9,12
Ukupan izvoz			3.702,01	100,00

Izvor: Agencija za statistiku BiH

Tabela 8 – Struktura BIH izvoza u EU za 2009. godinu po glavama Carinske tarife

u mil KM

R.br.	Glava CT	Opis	Izvoz 2009	% u ukupnom izvozu
1	94	Namještaj; nosači madraca;	427,78	14,26
2	84	Nuklearni reaktori, kotlovi, mašine, aparati i mehanički uređaji; njihovi dijelovi	377,61	12,59
3	64	Obuća, nazuvci i slični proizvodi; dijelovi tih proizvoda	333,67	11,12
4	44	Drvo i proizvodi od drva; drveni ugalj	214,13	7,14
5	76	Aluminijum i proizvodi od aluminijuma	206,94	6,90
6	73	Proizvodi od željeza i čelika	166,44	5,55
7	62	Odjeća i pribor za odjeću, osim pletenih i heklanih	158,69	5,29
8	85	Električne mašine i oprema i njihovi dijelovi;	106,63	3,55
9	28	Proizvodi hemijske industrije ili srodnih industrija	91,76	3,06
10	27	Mineralna goriva, mineralna ulja i proizvodi njihove destilacije;	84,75	2,83
11	87	Vozila, osim željezničkih ili tramvajskih vozila i njihovi dijelovi i pribor	80,82	2,69
12	72	Željezo i čelik	76,72	2,56
13	61	Odjeća i pribor za odjeću, pleteni ili heklani	67,53	2,25
14	39	Plastične mase i proizvodi od plastičnih masa	54,20	1,81
15	48	Papir i karton;	53,20	1,77
16	26	Rudače, troske i pepeli	43,00	1,43
17	41	Sirova koža sa dlakom ili bez dlake (osim krzna) i štavljena koža	40,95	1,36
18	88	Letilice, svemirske letilice i njihovi dijelovi	37,70	1,26
19	74	Bakar i proizvodi od bakra	33,33	1,11
20	83	Razni proizvodi od običnih metala	30,49	1,02
Ukupno (1-20)			2.686,34	89,55
21	Ostalo		313,62	10,45
Ukupan izvoz			2.999,96	100,00

Izvor: Agencija za statistiku BiH

Tabela 9 – Struktura BIH uvoza iz EU (2008.) po glavama Carinske tarife

mil. KM

Red.br.	Glava CT	Opis	Uvoz	% u ukupnom uvozu
1	84	Nuklearni reaktori, kotlovi, mašine, aparati i mehanički uređaji; njihovi dijelovi	1.090,60	13,96
2	87	Vozila, osim željezničkih ili tramvajskih vozila i njihovi dijelovi i pribor	961,63	12,31
3	27	Mineralna goriva, mineralna ulja i proizvodi njihove destilacije;	520,91	6,67
4	85	Električne mašine i oprema i njihovi dijelovi;	484,85	6,20
5	72	Željezo i čelik	408,44	5,23
6	39	Plastične mase i proizvodi od plastičnih masa	358,10	4,58
7	73	Proizvodi od željeza i čelika	252,72	3,23
8	30	Farmaceutski proizvodi	209,23	2,68
9	48	Papir i karton; proizvodi od papirne mase, papira ili od kartona	165,95	2,12
10	10	Žitarice	162,90	2,08
11	33	Eterična ulja i rezinoidi; parfimerijski, kozmetički ili toaletni proizvodi	158,07	2,02
12	41	Sirova koža sa dlakom ili bez dlake (osim krzna) i štavljena koža	150,48	1,93
13	90	Optički, fotografski, kinematografski i mjerni instrumenti,	147,39	1,89
14	28	Proizvodi hemijske industrije ili srodnih industrija	142,40	1,82
15	94	Namještaj; nosači madraca;	133,69	1,71
16	64	Obuća, nazuvci i slični proizvodi; dijelovi tih proizvoda	124,60	1,59
17	44	Drvo i proizvodi od drva; drveni ugalj	123,23	1,58
18	38	Razni proizvodi hemijske industrije	99,32	1,27
19	21	Razni prehrambeni proizvodi	99,00	1,27
20	40	Kaučuk i proizvodi od kaučuka	95,53	1,22
Ukupno (1-20)			5.889,05	75,36
21	Ostalo		1.925,21	24,64
Ukupan uvoz			7.814,26	100,00

Izvor: Agencija za statistiku BiH

Tabela 10 – Struktura BIH uvoza iz EU (2009.) po glavama Carinske tarife

u mil KM

R.br.	Glava CT	Opis	Uvoz	% u ukupnom uvozu
1	84	Nuklearni reaktori, kotlovi, mašine, aparati i mehanički uređaji; njihovi dijelovi	738,98	12,19
2	87	Vozila, osim željezničkih ili tramvajskih vozila i njihovi dijelovi i pribor	616,94	10,18
3	85	Električne mašine i oprema i njihovi dijelovi;	371,95	6,14
4	27	Mineralna goriva, mineralna ulja i proizvodi njihove destilacije; bitumenske tvari;	357,11	5,89
5	39	Plastične mase i proizvodi od plastičnih masa	320,72	5,29
6	30	Farmaceutski proizvodi	243,75	4,02
7	72	Željezo i čelik	185,36	3,06
8	73	Proizvodi od željeza i čelika	184,49	3,04
9	48	Papir i karton;	158,82	2,62
10	33	Eterična ulja i rezinoidi;	154,16	2,54
11	28	Proizvodi hemijske industrije ili srodnih industrija	124,42	2,05
12	41	Sirova koža sa dlakom ili bez dlake (osim krzna) i štavljena koža	117,27	1,93
13	90	Optički, fotografski, kinematografski i mjerni instrumenti,	112,02	1,85
14	64	Obuća, nazuvci i slični proizvodi; dijelovi tih proizvoda	110,95	1,83
15	94	Namještaj; nosači madraca;	102,86	1,70
16	38	Razni proizvodi hemijske industrije	93,75	1,55
17	21	Razni prehrambeni proizvodi	90,94	1,50
18	44	Drvo i proizvodi od drva; drveni ugalj	90,04	1,49
19	40	Kaučuk i proizvodi od kaučuka	87,13	1,44
20	34	Sapun, organska površinski aktivna sredstva, preparati za pranje,	86,38	1,43
Ukupno (1-20)			4.348,06	71,74
21	Ostalo		1.712,79	28,26
Ukupan uvoz			6.060,85	100,00

Izvor: Agencija za statistiku BiH

Tabela 13 - Iskorištenost kvota za uvoz iz EU za 2008. godinu

Opis tarifne kvote	JM ¹⁹	Odobreno	Iskorišteno	Preostalo
EU 0102 10 10 00 - Žive životinje vrste goveda, čistokrvne priplodne životinje, junice (ženska goveda, koja još nisu telila)	t	2.200,00	132,23	2.067,77
EU 0102 90 49 00 - Žive životinje vrste goveda, ostale, domaće vrste, mase veće od 160kg do uključno 300kg, ostale	t	2.600,00	1.309,89	1.290,11
EU 0103 91 90 00 - Žive svinje, ostale, mase manje od 50 kg, ostale	t	700,00	47,50	652,50
EU 0104 10 30 00 - Žive ovce, ostale, jagnjad (do jedne godine)	t	450,00	450,00	0,00
EU 0202 30 90 00 - Goveđe meso, smrznuto, bez kostiju, ostalo	t	4.000,00	822,30	3.177,70
EU 0203 19 15 00 - Svinjsko meso, svježe ili rashlađeno, ostalo, od domaćih svinja, prsa sa potrbušinom (potrbušina) i njeni komadi	t	1.200,00	530,08	669,92
EU 0203 22 11 00 - Svinjsko meso, smrznuto, šunke i komadi od njih, sa kostima, od domaćih svinja	t	300,00	36,14	263,86
EU 0203 29 55 00 - Svinjsko meso, smrznuto, ostalo, od domaćih svinja, ostalo, bez kostiju	t	2.000,00	1.107,02	892,98
EU 0209 00 11 00 - Svinjska masnoća, potkožna, svježa, rashlađena, smrznuta, soljena ili u salamuri	t	100,00	100,00	0,00
EU 0210 19 81 00 - Meso i jestivi mesni klaonični proizvodi, svinjsko meso, ostalo, od domaćih svinja, sušeno ili dimljeno, ostalo, bez kostiju	t	600,00	325,29	274,71
Zbirni izvještaj za vina porijeklom iz EU (Tarifni podbrojevi 2204 10 i 2204 21)	hl	342.000,00	1.337,42	340.662,58
EU ex 0207 14 10 20 - Meso peradi, od kokoši vrste <i>Gallus domesticus</i> , isječeno na komade, bez kostiju, mašinski iskošteno, smrznuto u bloku, za industrijsku proizvodnju proizvoda iz Glave 16	t	6.000,00	2.537,64	3.462,36
Zbirni izvještaj za vina porijeklom iz EU (Tarifni podbrojevi ex 2204 21)	hl	36.000,00	0,00	36.000,00

Izvor: Uprava za indirektno oporezivanje BiH

¹⁹ Jedinica mjere

Tabela 14 - Iskorištenost kvota za uvoz iz EU za 2009. godinu

Opis tarifne kvote	JM	Odobreno	Iskorišteno	Preostalo
EU 0102 10 10 00 - Žive životinje vrste goveda, čistokrvne priplodne životinje, junice (ženska goveda, koja još nisu telila)	t	2.200,00	717,48	1.482,52
EU 0102 90 49 00 - Žive životinje vrste goveda, ostale, domaće vrste, mase veće od 160kg do uključno 300kg, ostale	t	2.600,00	1.244,54	1.355,46
EU 0103 91 90 00 - Žive svinje, ostale, mase manje od 50 kg, ostale	t	700,00	48,75	651,25
EU 0104 10 30 00 - Žive ovce, ostale, jagnjad (do jedne godine)	t	450,00	449,97	0,03
EU 0202 30 90 00 - Goveđe meso, smrznuto, bez kostiju, ostalo	t	4.000,00	1.120,58	2.879,42
EU 0203 19 15 00 - Svinjsko meso, sveže ili rashlađeno, ostalo, od domaćih svinja, prsa sa potrbušinom (potrbušina) i njeni komadi	t	1.200,00	1.200,00	0,00
EU 0203 22 11 00 - Svinjsko meso, smrznuto, šunke i komadi od njih, sa kostima, od domaćih svinja	t	300,00	210,79	89,21
EU 0203 29 55 00 - Svinjsko meso, smrznuto, ostalo, od domaćih svinja, ostalo, bez kostiju	t	2.000,00	2.000,00	0,00
EU 0209 00 11 00 - Svinjska masnoća, potkožna, svježa, rashlađena, smrznuta, soljena ili u salamuri	t	100,00	100,00	0,00
EU 0210 19 81 00 - Meso i jestivi mesni klaonični proizvodi, svinjsko meso, ostalo, od domaćih svinja, sušeno ili dimljeno, ostalo, bez kostiju	t	600,00	247,01	352,99
Zbirni izvještaj za vina porijeklom iz EU (Tarifni podbrojevi 2204 10 i 2204 21)	hl	7.000,00	2.303,98	4.696,02
EU ex 0207 14 10 20 - Meso peradi, od kokoši vrste <i>Gallus domesticus</i> , isječeno na komade, bez kostiju, mašinski iskošteno, smrznuto u bloku, za industrijsku proizvodnju proizvoda iz Glave 16	t	6.000,00	6.000,00	0,00

Izvor: Uprava za indirektno oporezivanje BiH